

Dät nya ärets inträde

39

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2820

jubelrikan var nu öfver, och nu skulle man mäta dät nya året med dät dät väl och ve, dät var man skäi beredd på, nu skulle man taga avsked med dät gamla flyddla året med salut från sina många muskikundrar som varit väl proppade med bröd och papper, vid solnedgången nyårsaftan stälde far sig på troppflisar och firade av det första skottet till ett hedersbevis för dät flyddla året, därefter föll dät tätt med smällar från de övriga mantliga församlingens medlemmar, ty alla över 15 år var beväpnade med en pistol under dän tiden, och vid lämpliga tillfälle skulle dessa vapen komma till användning, man höll på sådär en timmas tid att brasa på, vid sina egna hem, därefter dät blev några timmars uppehåll med smälllärna, under tiden skulle man göra sig i ordning för att hälsa dät nya ärets ankomst på samma sätt, frid över gamla året, samt de gamlas ordstär.

Nyårsalutten

40

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2820

2

Mb-11. nyårsafton var man samlade i flokhar för
att begiva sig till granbyarna för att skuta in
dät nya året, man var väl försedd med amuni-
sion, man hade sitt stora knuthorn väl packadt
och knallhattaren väl följt, eller och på färghornet
sån om man hade av de allra äste m. s. h. under
sån icke var avsidda för knallhattmekanik, utan
var färghornet till att lända skattet uti,
man gick nu stuga för stuga, och lassa av sina
salvor, man sköt alltid tre skott på man vid var-
je stuga man talade till på dät fick icke vara mer
och icke mindre om dät gordes under en god och lyf-
hosam avsicht, dät v. s. på varje man, man kunde
vara så många samlade uti fältet, såväl äldre
sån yngre karlar, så att man kunde nämna till
hundra svällor på sina ställen, nu flera skott
sån lassades, däst fler försningar, och däst bättre till
till dät nya året.

varje föreläsningsfader skulle byuda på brännvin
 för de deltagande skötterna, och för dän väntanta
 och högt uppskattade uppvaktningen, man gick
 by från by så långt man kunde hinna till hel 2
 på natten och hedrade sina grannar med salut samt
 önskade dän ett gott och lyckosamt år som just nu
 hade gott sitt inträde, en del blev dock så berusade
 under tiden, att fara föreläsa att icke någon skulle
 komma uti olycka för dän och bli skadade rikthitt
 ändå rätt ofta föreman, i så fall var det endast
 bränshador utav bröstet och det förband man ge-
 nast med brännvin och fänghuset som man alltid
 hade till hands, till att bära sin hagelpang med
 sig vid ett sådant tillfälle det var strängt för-
 bjudet, då man var samlade vissentorade var
 varandra, så att icke någontill tillåtett fick vara
 med, bössor och pistolar undersöktes, så att icke några
 gamla skott lag kvar, i så fall måste man upplysa
 dän före avreisen,

var man fram var man hyärtligt välkommen
 och mattagna ty det var där sedan under våra färfo-
 ras tid att detta var en stor hedersbetygelse och ära,
 där man vid ett sådant tillfälle gick förbi där hade
 man hållar icke någon ochning på, dock efter
 hl-2. skulle man icke på några villkor avpyra
 något skatt ty så var det hela obälgatt, nu var
 nyårs högtiden uti antagande, och var och en skulle
 nu bereda sig till där första heliga mässa på
 det nya året första dag, som började nedan hl-5
 på nyårsdagens morgon, och det många var härt
 berolade tog man icke någon hänsyn därtill ty
 det var uti varje fall gånghast att så gott som
 varje man hade med sig ett havstop brännvin
 på byrberäkett till att byuda sina vänner på
 och i all synlighet första dagen på nya året.
 var man icke berusad på stavägen så var det
 så snart att man var det så man reste hem,

Skriv endast på denna sida!

43
Vid kyrkelysningen byddes man alltid några vänner
och bekantar med sig hem, för att avsmaka rättarna
på det bestämda jubeldet som under hela häben
stod upplagd och väl i ordning med alla sorters
maträtter samt brännvin och starköl s. m. julöl, efter
gammal god sed, man skulle på detta hederliga
sätt inviga det nya året som nu hade gjort sitt
inträde, och skulle nu det till ära på detta sätt
invigas uti ett väl ordnat och achtat hem, d. v. s.
man skulle visa sin frimastighet på det nya året
ty man hade för sed att man skulle icke visa sig
smäl eller tillbakadrogen på den dagen, ty då gjorde
fattigdam sitt inträde i församlingen, och då var man
lömd till undergång under årets lopp, därför var
man så frimastig som möjligt de tre första dagarna
på året, till att byuda alla som kom därin, att sitta
ned vid det delade jubeldet och taga för sig
av de rätter baredett innehåll, ja till och för alla under
denna begränsade tid.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2820

5

all gästfrihet
visas mot
vänner och
bekantas under
året, tre första
dagar, eljest
riktigare om man
bliver fattig sjöls
under årets lopp

44
yulbar dett skalle stå kvar under hela hälyen till
trättandedagen varst över. Dät skalle hållas viltika
under hela tiden med mat och dricksvaror, och icke
någonting skalle fattas, vinn som man där in
fick man sätta sig ned för att bliwa trakterad
så länge hälyen varade och bar dett stod uppdelat
på sin plats såsom sed var, trättandedagen inbyud
de man gårdens fattiga och även de utomkring bo
ende fattige för att avsluta yulmaten, man fick då
äta och dricka så mycket man orkede, och dät som
möjligen blev övar av dät tillagade rättarna, dela
de husmoder upp till sina fattiga gästar, var och en
av dem fick sig ett litet knyte mat med sig hem
efter denna fattigbyudning. Toys yulbar dett barst
och balastiden var nu till ända, först icke yulen
änne var slut uti sin helhet, ty man väntade att
knutdagen skalle bransa, och då skalle man
uppläsa yulknuten med spel och dans.

Skriv endast på denna sida!

Konulfäster

45

dät var våra förfäders sed att dansa ut yulen
 lämna sed fastgick till innewat 1880-talet, och där-
 efter kom den seden att man skulle sopa ut yulen
 lämna sed jagis ännu dock uti mindre skala, och
 detta är ju icke något vidare angenämt bruk eller
 nöje. Bättre var dät under våra förfäders tid ty då
 avslutade man denna stora högtiden med dans
 och musik, detta var dät enda tillfälle våra för-
 fäder på egen hand och med egen god vilja in-
 byöd spelman och ungdom för att deltaga uti en
 privat nöjeställning in om hus, men dät var
 ju så att man skulle avsluta den stora högtiden på
 ett hederligt och värdigt sätt, efter deras metod och
 sed, var och en av de inbjudna deltagarna skulle
 vara blädda efter sina bestämda föreskrifter
 och skulle alla dansarna vara blehingsblädda
 efter gammal sed med en del olika utstyklar,

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

280

7

Klud dätiten
 vid Kunt-
 fäster

hvar anna skulle vara klädda uti kortbyxor ⁴⁶
med långa strampor, samt kort skjörttröja, och röd
kalsduk, kvinnorna bar vita fäskläden med röda
eller blå fäsklädeshand som var mycket långa och
knöts bak till och hängde långt ned över där brokiga
holen, på huvudet bar damarna tillspittade vita
näsdukar som knöts så att de utformades till en
trekant med knuten oasätt under bakan, i san-
ning ställiga beklädnader, något riktigt till-
talande, allt efter urgamla metod vid knuta-
fästen, dät var tillhållad både dragpelare och
vidspelare till dän fästen ty dät skulle vara
enastående fin och ståtligt vid julknutens upp-
lösning, dänna fäst varade hela natten med
lans och lekar av vorgehandla slag, dät byuddes
även på gloggadd sprit, sirapsbrännvin, och stark
öl, samt hödogalshaffe med hemmabagett fin bröd
dätta var sluthalast efter julhögtiden.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

280

8

44
på denna hnutfäst deltog endast ungdom utav
bondhusen det berodde därpå att de fattiga under
där tiden kunde icke hålla sig med sådana blädor
som förordades för detta ändamålet, det stod ju
fett alla att besöka där ty alla vore ju väl-
kunnna, det byöds icke någon särskilt mer än
endast spelmännen, och innan sig alla som
vart uti besittning av en sådan beblädnad,
vid denna fäst hade man en gammal sed som
hade fölyt pådarna från släkte till släkte,
man skulle här insamla fångar till de mäts
fattiga och nödlidande och först och främst
fattiga änkor, som behövande av en skärv, och
därto var sannoligen en välsignelsebringande
fäst, ty den gatt lottade ungdommen tog till
ganska nundligt och hade uti far hatt, efter som
han själv gick omkring med där och tog upp
därna holläcker, som han sedan utdelade bland
de fattiga och behövande.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2850

7